

Novice mreže Plan B za Slovenijo

Št. 17, april 2011

Daljnosežen pomen sodbe v primeru Volovje reber

V Evropski uniji imamo dobre okoljske predpise. Pravzaprav sodi Natura 2000 med najmočnejše naravovarstvene pravne instrumente na svetu. Vendar je še tako dober predpis le mrtva črka na papirju, če nima zagovornika. Prav zaradi tega je nedavna sodba, s katero je Upravno sodišče razveljavilo okoljevarstveno soglasje za Vetrno elektrarno Volovja reber, tako pomembna. Primer Volovja reber je precedenčen v mnogih pogledih. Najpomembnejši precedens pa je, da gre za prvi veliki škodljivi poseg v naravo v Sloveniji po uveljavitvi Nature 2000 pri nas leta 2004.

Po sedmih letih pravnih bitk je omenjena sodba prva vsebinska odločitev sodišča v primeru Volovja reber. Pomen sodbe je daljnosežen. Morda gre za najpomembnejšo sodbo za varstvo narave v Sloveniji sploh. V slovenskem pravnem redu imamo sicer precej solidno preneseno vso relevantno evropsko zakonodajo, vendar je Naturo 2000 pri nas šele s to sodbo dobila pravo težo. S sodbo primer Volovja reber sicer še ni zaključen. Daje pa Agenciji RS za okolje jasna navodila, kako mora upoštevati ključna pravila Nature 2000 pri ponovnem odločanju. Naj izpostavim najpomembnejše:

Previdnostno načelo. Kadar se pojavi dvom, da bi poseg lahko imel škodljive posledice za varstvene cilje obravnavanega Natura 2000 območja, potem bo ARSO smela poseg dovoliti le v primeru, če bo lahko z dokazi podprla prepričanje, da škode ne bo. V primeru dvoma bo morala odločiti v korist narave. In dubio pro natura.

Obrnjeno dokazno breme. To pomeni, da je investitor tisti, ki bo moral preskrbeti dokaze, da poseg v območje Natura 2000 ne bo imel škodljivega vpliva na naravo. To je izjemno pomembno. Doslej smo bili naravovarstveniki tisti, ki smo se kot izrazito šibkejša stranka mučili z zbiranjem dokazov.

Navedba razlogov. V razveljavljenem soglasju je ARSO navedla le, da DOPPS nima prav, da v naših dokumentih ni nič takega, da bi zaradi tega morali zavrniti soglasje za vetrnice. Sodba pravi, da takšna pavšalna odločitev ni dovolj. V ponovnem odločanju se bo morala ARSO opredeliti do vseh argumentov DOPPSa, preveriti kateri so pravno pomembni za odločitev in nato opraviti presojo. O vsem tem bo morala ARSO navesti popolne razloge, ki bodo morali biti zaradi obširnosti zadeve navedeni sistematično po posamičnih spornih vprašanjih. Še ena zelo pomembna reč: poslej bodo morale biti odločbe ARSO jasne, urejene, izčrpne in obširno podprte z dokazi.

Po tej sodbi so v slovenskem varstvu narave mnoge reči precej bolj jasne. Zaradi tega bodo državni uradniki, ki so marsikdaj izpostavljeni pritiskom politike in mogočnih investorjev, marsikateri škodljivi poseg v naravo zavrnili z lažjim srcem.

Tomaž Jančar, Društvo za opazovanje in preučevanje ptic Slovenije DOPPS

Vsebina

- 2 Konstitutivna seja Sveta za trajnostni razvoj
- 2 TEŠ 6: Nevladne organizacije pozdravljajo zadnje odločitve vlade
- 3 Bela knjiga o prometu: Evropska unija prenaša odgovornost na prihodnje generacije
- 3 Podnebna pogajanja tokrat o delovnih programih
- 4 Prezahtevni pogoji za pridobitev statusa NVO v javnem interesu na področju okolja
- 4 Prvi koraki na poti k ureditvi systemskega financiranja okoljskih nevladnih organizacij
- 5 Srečanje s pripravljavci podnebne strategije
- 5 Praktične veščine pisanja predpisov in dopolnil k predpisom
- 6 Napovednik

Novice mreže Plan B za Slovenijo
izdaja mesečno Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj,
p.p. 4440, 1000 Ljubljana,
tel.: 01 439 7100,
www.umanotera.org
www.planbzasslovenijo.si

Uredništvo: Karmen Kogoj Ogris,
karmen@umanotera.org.
Kordinacija projekta Plan B za Slovenijo:
Nina Tome, nina.tome@umanotera.org.

Aktualno

Konstitutivna seja Sveta za trajnostni razvoj

Na [prvi seji Sveta za trajnostni razvoj](#), ki je bila 6. aprila 2011, so se člani po konstituiranju Sveta med drugim seznanili z razvojnim načrtovanjem v Sloveniji. Minister Službe Vlade RS za razvoj in evropske zadeve (SVREZ) Mitja Gaspari je tako podrobno predstavil [osnutek Nacionalnega reformnega programa](#) (NRP). V razpravi so člani Sveta so poudarili, da mora v prihodnje Svet obravnavati podobne dokumente v najzgodnejši fazi priprave. Živahna razprava se je razvila tudi ob predstavitvi izhodišč za pripravo Strategije prehoda Slovenije v nizkoogljično družbo do leta 2050.

Seje Sveta za trajnostni razvoj so odprte za predstavnike javnosti, državnih organov, socialnih in regionalnih partnerjev, gospodarstva, organizacij civilne družbe in interesnih skupin. Predstavniki lahko sodelujejo v razpravi, nimajo pa pravice glasovanja. V prihodnosti pa bodo imeli tudi možnost s podporo članov Sveta podajati pobude za obravnavo posameznega vprašanja s področja trajnostnega razvoja.

Naslednja redna seja Sveta za trajnostni razvoj bo konec maja ali v začetku junija, najverjetneje pa bo naslednja nujna seja Sveta obravnavala Nacionalni energetski program, ko bo ta javno predstavljen.

TEŠ 6: Nevladne organizacije pozdravljajo zadnje odločitve vlade

Okoljske nevladne organizacije pozdravljajo odločitev vlade, da brez spremembe investicijskega načrta projekta gradnje šestega bloka Termoelektrarne Šoštanj ne prevzame dodatnih tveganj z izdajo državnega poročila. Tudi odločitev vlade, da bo vodenje projekta TEŠ 6 podvrženo reviziji in ugotavljanju nepravilnosti, je po njihovem mnenju pravilna, saj je bilo v dosedanjih postopkih vodenja projekta TEŠ 6 narejenih veliko nepravilnosti. Napake so bile narejene tudi na področju presoje vplivov projekta na okolje, zato bi bilo potrebno revidirati tudi ocene okoljskih vplivov.

»Pozdravljamo spoznanje vlade, da za projekt TEŠ 6 ni bila opravljena celovita presoja vplivov na okolje v skladu z evropsko in domačo zakonodajo, ki jo je sicer potrebno opraviti za projekte z znatnimi vplivi na prostor in okolje,« izpostavlja Lidija Živčič iz Focus društva za sonaraven razvoj, in dodaja: »Kot smo opozarjali, se tudi v okoljskih presojah projekta pojavljajo številne napake, zato bi bilo nujno narediti tudi revizijo ocen vplivov na okolje, medtem pa ustaviti nadaljnje investiranje.«

Direktorica Umanotere Vida Ogorelec pravi: »Pomembna je tudi ugotovitev vlade, da TEŠ 6 ni bil del energetske politike oz. ni vključen v trenutno veljavno Resolucijo o Nacionalnem energetskem programu. Že dolgo časa opozarjamo, da je projekt TEŠ 6 zelo tvegan projekt, tako iz okoljskega, kot tudi družbenega in ekonomskega vidika. Veseli nas, da je vlada po dvoletnem odlašanju tudi sama prišla do takšne ugotovitve.« Dejan Savič iz Greenpeace Slovenija pa v luči prihajajoče razprave o Nacionalnem energetskem programu predlaga: »Namesto vlaganja 1,2 milijarde evrov v okoljsko najbolj sporno tehnologijo je bolj primerno investiranje v edino razvojno pot

energetskega sektorja - učinkovito rabo in obnovljive vire energije ter razvoj soprodukcije in pametnih omrežij.«

Nevladne organizacije se sicer zavedajo, da je odločitev o prenehanju investicije težka, vendar pa je odločitev nadaljevati z vnaprej izgubljenim projektom bistveno bolj nespametna. »Morebitna finančna "kazen" (že porabljeni denar) za odpoved projektu TEŠ 6 je pravzaprav majhna cena, če bomo zanjo dobili to, da v Sloveniji ne bo več netransparentnih in za družbo ter okolje škodljivih projektov,« pravi Anamarija Slabe iz Inštituta za trajnostni razvoj.

Bela knjiga o prometu: Evropska unija prenaša odgovornost na prihodnje generacije

Evropska komisija je konec marca objavila [Belo knjigo oz. strategijo 2050 za promet v Evropski uniji](#), katere glavni cilj je do 2050 zmanjšati izpuste iz prometa za 60 odstotkov glede na leto 1990 in postaviti enoten evropski prometni trg. Bela knjiga izpostavlja tudi prenos tovornega prometa na železnice in na pomorski promet ter pomembnost zmanjšanja deleža avtomobilov na konvencionalna goriva v mestih.

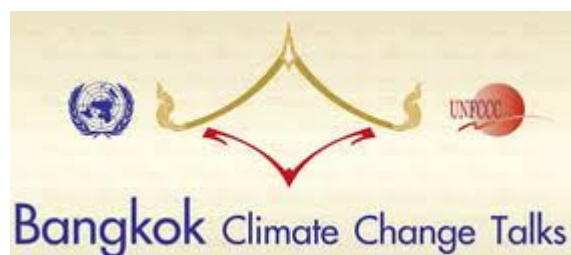

»Žal Bela knjiga prelaga odgovornost dekarbonizacije prometnega sektorja šele na naslednje generacije politikov in odločevalcev,« opozarjajo v Focusu društvu za sonaraven razvoj. »Komisija načrtuje zmanjševanje emisij le za en odstotek na letni ravni do 2030, nato pa vsako leto 5-odstotno znižanje. Glede na leto 1990 pa celo dopušča 8-odstotno povečanje emisij do 2030 ter nato 60-odstotno zmanjšanje do 2050. Odlaganje ukrepov in zanašanje na tehnološki čudež čez 20 let pomeni povsem napačno strategijo,« so prepričani v društvu.

Med drugimi pomisleki Focusa so tudi pomanjkanje kratkoročnih ukrepov, odsotnost kriterijev za biogoriva ter dejstvo, da Bela knjiga nikjer natančno ne določa, da se iz evropskih sredstev financirajo le tisti trajnostni projekti prometne infrastrukture.

Podnebna pogajanja tokrat o delovnih programih

Na prvih podnebnih pogajanjih po Cancunu so pogajalci so velik del časa namenili razpravam o delovnem programu ad-hoc skupin. Sprejeti delovni programi so tudi glavni rezultat tokratnega zasedanja v okviru Združenih narodov, ki je v začetku aprila potekalo v Bangkoku. Na [tokratnem srečanju](#) sta zasedali le ad-hoc delovni skupini v okviru Kjotskega protokola (AWG KP) in Konvencije (AWG LCA). Organizirane so bile delavnice o ciljih zmanjšanja izpustov razvitih držav in ukrepih zmanjšanja izpustov v državah v razvoju ter o vprašanih prenosa čistih tehnologij.

Naslednja postaja podnebnih pogajalcev je Bonn, kjer bodo med 6. in 17. junijem potekala redna zasedanja delovnih teles Konvencije in Kjotskega protokola ter zasedanje ad-hoc delovnih skupin.

Prezahtevni pogoji za pridobitev statusa NVO v javnem interesu na področju okolja

Pogoji za pridobitev statusa nevladne organizacije v javnem interesu po Zakonu o varstvu okolja so še vedno prezahtevni in neutemeljeni. To se nanaša predvsem na zahtevo po petletnem delovanju, pogojevanje članstva in zaposlenih in delovanje na celotnem območju države. Pogoji tako bistveno odstopajo od pogojev za status nevladnih organizacij v javnem interesu na drugih področjih. To je bila ena glavnih ugotovitev izobraževalnega posveta o pridobitvi in problematiki statusa nevladnih organizacij v javnem interesu, ki ga je konec marca pripravil Pravno-informacijski center nevladnih organizacij – PIC.

Dvojno urejanje statusa - enkrat po Zakonu o ohranjanju narave, drugič po Zakonu o varstvu okolja - ni smiselno in z ničemer utemeljeno. Dvojnost bi bilo treba odpraviti in določiti enotno ureditev, so poudarili udeleženci. Hkrati so se strinjali, da je obseg pravic, ki jih pridobijo nevladne organizacije s statusom v javnem interesu, relativno skromen. »Ker so okoljske nevladne organizacije pravzaprav glavni zagovornik varstva okolja, in s tem edina protiuutež interesom nosilcev moči, je zelo pomembno, da bi ta status užival čim širše podporno okolje. Predvsem pa bi morale te organizacije sodelovati pri sprejemanju okoljskih odločitev že v najzgodnejših fazah,« je po posvetu poudarila Senka Vrbica iz PIC. »Tudi Ministrstvo za okolje in prostor ter njegova telesa bi morala do teh organizacij nastopati bolj proaktivno, tako glede obveščanja, kot vključevanja v sodelovanje,« je dodala.

Ministrstvo za okolje in prostor so PIC ter Umanotera (v imenu Mreže Plan B za Slovenijo) in Inštitut za politike prostora IPoP (v imenu Mreže za prostor) v posebnem pismu seznanili z ugotovitvami posveta, Opozorili so jih tudi na nujnost uskladitve Pravilnika o podrobnejših pogojih in merilih za pridobitev statusa nevladne organizacije na področju varstva okolja, ki deluje v javnem interesu, z veljavnim Zakonom o varstvu okolja.

Prvi koraki na poti k ureditvi systemskega financiranja okoljskih nevladnih organizacij

Na delavnici o financiranju okoljskega nevladnega sektorja v Sloveniji so udeleženci iskali odgovor na vprašanje, kako doseči preboj na perečem področju systemskega financiranja okoljskih nevladnih organizacij. Delavnico je sredi aprila organizirala Umanotera, ki je v okviru projekta Plan B za Slovenijo pripravila raziskavo o primerih dobrih praks financiranja nevladnih organizacij iz javnih sredstev v Evropi. Na podlagi delavnice bo Umanotera pripravila in vložila v obravnavo zakonodajni predlog za vzpostavitev systemskega okolja za delovanje okoljevarstvenih nevladnih organizacij, čemur bo sledila podporna kampanja o pomenu in vlogi nevladnih organizacij v družbi.

Pregled dobrih praks v Evropi je sicer ponudil dober pregled stanja, ki prinaša nekaj pomembnih spoznanj. Systemsko financiranje okoljskih nevladnih organizacij je v evropskih državah urejeno izjemno neenotno. Ni bilo zaznati niti enega mehanizma, ki bi se pojavljal v vseh državah.

A kljub neenotnosti obstaja v Evropi veliko bogastvo potencialnih virov financiranja, ki lahko služijo kot dobra osnova za prenos v slovenski prostor. Mehanizmi financiranja so različni, razdeljeni pa so glede na namen financiranja. Okoljske nevladne organizacije imajo možnost pridobivanja sredstev pri različnih virih, kot so namenitev dela dohodnine za donacije, Evropska komisija (program LIFE+), ministrstva za okolje, okoljski in ostali skladi, davčni mehanizmi, okoljski svet ter parlament. Kot enega najpomembnejših virov sredstev v slovenskem prostoru so okoljske organizacije na delavnici zaznale delež okoljskih davkov oziroma taks.

Srečanje s pripravljavci podnebne strategije

Nevladne organizacije, članice mreže Plana B za Slovenijo, so se konec marca sestale s predstavniki Službe Vlade RS za podnebne spremembe (SVPS). Govorili so o pripombah na objavljena [izhodišča](#) za pripravo Strategije prehoda Slovenije v nizkoogljično družbo (t.i. podnebna strategija). Nevladne organizacije so dale pobudo, da je potrebno izhodišča pred nadaljnjim procesom potrditi v Svetu za trajnostni razvoj in v okviru vlade. SVPS bo v aprilu in maju izvedla niz delavnic, ki bo sledil temam oziroma elementom podnebne strategije.

Mrežne delavnice

Praktične veščine pisanja predpisov in dopolnil k predpisom

Udeleženci delavnice Veščina priprave pobud za sprejem ali spremembo predpisov: Praktična nomotehnika, ki je za predstavnike nevladnih organizacij in civilnih iniciativ na področju varovanja okolja potekala v okviru projekta Plan B za Slovenijo, so se seznanili s praktičnimi primeri pisanja predpisov in dopolnil k predpisom. Aprilska delavnica je bila nadaljevanje delavnice iz začetka leta, na kateri so udeleženci osvojili osnove glede priprave predpisov – kaj predpisi so, katere vrste predpisov poznamo, kdo jih izdaja ipd.

Na tokratni delavnici so se skupaj s predavateljem Borutom Šanteje iz Inštituta za pravo okolja posvetili praktičnemu delu, npr. jezikovnemu izražanju v predpisih ter potrebi po jasnosti in razumljivosti besedila predpisa. Pregledali so nekaj primerov dobrih praks s področja pisanja predpisov in se tudi sami preskusili v pisanju dveh zakonskih amandmajev s področja varovanja okolja. Ob koncu delavnice so se seznanili tudi s podatkovnimi bazami evropske zakonodaje na svetovnem spletu in načinom iskanja po teh bazah.

Napovednik

Delavnici Vloga kmetijsko-okoljskih NVO v Strategiji razvoja Slovenije in Financiranje kmetijsko-okoljskih NVO

Inštitut za trajnostni razvoj (ITR) za nevladne organizacije, ki delujejo na presečnem področju varstva okolja/narave in kmetijstva (ekološko/biodinamično kmetijstvo, varstvo narave, energetika – biogoriva...), organizira posveta oz. delavnici, ki jih zaradi povezanosti tematike in lažje organizacije pripravlja na isti dan. Na delavnici Vloga kmetijsko-okoljskih nevladnih organizacij v Strategiji razvoja Slovenije 2013 – 2010 bodo po predstavitvi osnutka Strategije udeleženci iskali odgovor na vprašanje, kako lahko kmetijsko-okoljske nevladne organizacije prispevajo k doseganju ciljev strategij Evropske unije 2020 in Strategije razvoja Slovenije. Na delavnici Financiranje kmetijsko-okoljskih nevladnih organizacij, ki bo potekala v okviru projekta Plan B za Slovenijo, pa bodo udeleženci pregledali sedanje stanje sofinanciranja nevladnih organizacij in dejavnosti glede sofinanciranja v okviru projekta Plan B za Slovenijo ter oblikovali posebne predloge za sofinanciranje kmetijsko-okoljskih nevladnih organizacij.

KDAJ: 9. maj 2011

- od 8.45 do 11.00: Delavnica Vloga kmetijsko-okoljskih nevladnih organizacij v Strategiji razvoja Slovenije 2013 – 2010
- od 11.30 do 13.30: Delavnica Financiranje kmetijsko-okoljskih nevladnih organizacij

KJE: Okoljski center, Trubarjeva 50, Ljubljana

KONTAKT in PRIJAVE (najkasneje do 3. maja 2011): info@itr.si, 041 725 991, 051 368 890, 01 4397 460

Delavnici sta namenjeni izključno nevladnim organizacijam, ki delujejo na presečnem področju kmetijstva in varstva okolja/narave.

Mrežna delavnica Moderiranje procesov vključevanja nevladnih organizacij v civilni dialog

Delavnico bo vodila Vida Ogorelec, direktorica Umanotere in izkušena certificirana moderatorka.

KDAJ: 14. junij 2011

KJE: Center Evropa, Dalmatinova 4, Ljubljana

KONTAKT in PRIJAVE: Nina Tome, 01 439 71 00, info@umanotera.org

Mrežna delavnica Lobiranje za okoljske nevladne organizacije

Delavnico bo v angleškem jeziku vodil Thomas Alge, vodja dejavnosti okoljskega prava avstrijske okoljske mrežne organizacije Ökobüro.

KDAJ: 8. september 2011

KJE: Ljubljana, natančna lokacija bo sporočena naknadno

KONTAKT: Nina Tome, 01 439 71 00, info@umanotera.org

Konstitutivno in strateško srečanje mreže Plan B za Slovenijo

Celodnevno srečanje članov mreže Plan B za Slovenijo z dopoldansko moderirano delavnico o konstitutivnih in strateških izhodiščih mreže in popoldanskim družabnim delom. Na dopoldanski delavnici bo s kratko predstavitvijo avstrijske mrežne organizacije Ökobüro, ki povezuje 15 okoljskih organizacij, gostoval Thomas Alge, vodja dejavnosti okoljskega prava.

KDAJ: 9. september 2011

KJE: ekskurzija zunaj Ljubljane, natančna lokacija bo sporočena naknadno

KONTAKT: Nina Tome, 01 439 71 00, info@umanotera.org